

látja a köteles jóhiszeműséggel összeegyeztethetőnek a késedelem következeéseinek szigorú érvényesítését. Még inkább ellenkezik természetesen a jóhiszeműséggel, ha a hitelező a korábbi alkalmakkor kifogás nélkül nyugodott bele a késedelmes teljesítésbe, mert ezzel a magatartásával fokozottabban kelthette az adósban azt a hitet, hogy a lazább teljesítést a jövőben is el fogja fogadni és nem fog meglepetésszerűen a késedelemre szabott jogával élni.

Tóth bíró úr cikkével kapcsolatban még csak kiemelem, hogy a felperesi felülvizsgálat a bíró úr okfejtésében is foglalt jogelvést is panaszolja, bár közelebbi adatok híján azt a kúriai határozatból nem lehet látni, hogy az alsó bíróságok operáltak-e azzal, hogy a felperes jogát elvesztette, vagy hogy a felperes jogáról lemondottnak tekintendő, mintahogyan ezt Tóth bíró úr okfejtése stilizálta. A jogelvést a felülvizsgálat, mint a tényállás megtámadását érvényesítette, a Kúria helyesen utal arra, hogy ez a támadás nem a tényállás ellen irányul, hanem az anyagi jog alkalmazására vonatkozik, a kúriai indokolás azonban közelebről nem tér ki arra, hogy elvesztette-e a felperes jogát, vagy sem, a jogelvéstéről azonban a Kúria gyakorlatával kapcsolatban csak túlzással lehet beszélni, mert amit a gyakorlat tartalmaz, csak annyi, hogy bizonyos körülmények között a jog gyakorlását korlátozza a Kúria, ha a jog gyakorlása a köteles jóhiszeműséggel ellentétbe kerülne, de épen a kúriai gyakorlat szerint jogelvéstéről már csak azért sem lehet beszélni, mert a Kúria által megkívánt figyelmeztetés előrebocsátása után a jog igenis gyakorolható, annak elvesztéséről tehát szó sem lehet. B. S.

Még néhány szó a külföldi valuta felértékeléséhez.

Lapunk f. évi januári számában (27. oldal) mutattam reá a Kúria egy olyan döntésére, amely a régebbi gyakorlattal szembefordulva, megtagadja a külföldi pénz felértékelését. Azóta ismét két kúriai döntés foglalkozott e kérdéssel.

Az egyik szerint román állampolgár felperes a francia biztosítótársaság magyarországi képviselőségét 1917-ben esedékessé vált és akkori zürichi jegyzésű 16.000 francia frank életbiztosítási összeg erejéig perelte. A Kúria 5385/1930. sz. határozata (Jogi Hírlap 1932. évf. 114. sz.) a valorizációt megtagadja, mert „nincs oly jogszabály, amelynek értelmében román állampolgárnak francia állampolgár ellen francia pénznemben fennálló követelése átértékelve volna magyar bíróság által megítélhető” és ezért „felperesnek csak névértékben fizetendő francia frankhoz lehet igénye”. Igaz, hogy itt az eset az elvi kérdés szempontjából nézve nem áll tisztán, mert nemcsak a valuta külföldi,

hanem az adós és hitelező is azok, és az indokolás viszont nem nyilatkozik arról, hogy tulajdonkép melyik elem okából tagadja meg a felértékelést —, ámde a megtagadás közvetlen oka kétségtelenül megállapítható, merthiszen az adós külföldisége egyáltalán nem akadály a felértékelésnek, a hitelező pedig csakis a felértékelés mértékére és szélső határára van befolyással (Valor. tv. 32. §.); minélfogva világos, hogy egyedül a pénz nem külföldi minősége volt a döntés szerint a felértékelés akadály.

Ámde ami az indokolásnak ilyképen derivált érdemét, nevezetesen annak enunciációját illeti, hogy a magyar jogban olyan szabály, amely *külföldi* pénznem átértékelését teszi lehetővé, nincs, téves, mert magából abból, hogy valamely jogrendszerben (különösképen pedig a mi iratlan jogunkban) valamely jogtétel kifejezetten kimondva nincs, nem következik, hogy ilyen szabály bennrejlőleg, hallgatólagosan azon jogrendszerben nincs, mert minden jogszabály sem nálunk, sem másutt *expressis verbis* kimondva nincs és nem is lehet. Tulajdonképen, hogy úgy mondjam, túlnyomóan csakis a középfontosságú jogszabályok vannak kifejezve, az alapvetők, a legelemibb jogszabályok iratlanul élnek a jogban, valamint azok is, amelyek más jogszabályokból a logika erejéből folynak, és az egész jogi dogmatikának épp az egyik alapvető feladata az, hogy a jogász ezeket a hallgatólag bennrejlő jogtételeket a dogmatikai elemzés segélyével a primer jogtételek burkolatából kifejtse.

Olyan jogszabály, melyszerint „román állampolgárnak francia állampolgár ellen francia pénznemben fennálló követelése átértékelve ítéltető meg a magyar bíróság által”, ebben a formában csakugyan nincs magánjogunkban, de nem is kell, hogy legyen, merthiszen áll benne az alapvető jogtétel, hogy a hitelezőt az az érték illeti, amely neki a kötelelem létesülésekor köteleztetett. Ebből máris folyik, hogy ha nem ítéltjük meg a hitelezőnek a követelés keletkezésétől a lejáratig előállott pénzromlást, nem jut a célbavett szolgáltatáshoz. A felhívott jogelvből tulajdonkép benne van a valorizáció szabálya, ha az külön nem is mondatik ki —, az pedig, hogy ennek a kirovó pénznem külföldisége akadály volna, mivelsem indokolható megszorítás. A helyes álláspont csak az lehet, hogy ha az általános jogelvek szerint (átmentés, stb.) jár a felértékelés, ennek a kirovó pénznem külföldisége nem akadály, és pedig akkor sem, ha az adós külföldi, mert e körülmény csakis a valor. törvény 32. §-ában meghatározott következményt vonhatja csak maga után. Nem akadály a felértékelésnek az sem, hogy a szóbanforgó államok, — mint a jelen esetben Franciaország és Románia —, a francia frank valorizációját, vagy egyáltalán

valorizációt nem ismernek, merthiszen az eldöntött esetben nem a francia vagy román jog volt alkalmazandó, és nyert alkalmazást, hanem a magyar jog.

A Kúria 4685/1930. sz. döntése (Jogi Hirlap 1932: 205. sz.) már koncessziót tesz a fenti merev elzárkózással szemben. Az ott eldöntött eset szerint alperes jogelődje 1929-ben Münchenben felperestől 5.000.— németbirodalmi márkát vett kölcsön. Ennek visszafizetését a kölcsönadó 1924-ben követelte. A Kúria arra az álláspontra helyezkedett, hogy „a belföldiek között olyan külföldi pénznemben keletkezett követelés, amely elértéktelenedett, az átértékelhetőséget illetően nem eshetik más megítélés alá, mintha magyar korona pénznemben keletkezett volna”. A külföldi pénznem felértékelésének lehetőségét ezen döntés tehát — helyesen — elismerte, ami mellett az a megszorítás, hogy ennek csak akkor volna helye, ha a kötelmi viszony belföldiek között áll fenn, indokolatlan és külföldi viszonylatú magánjogunk alapvető tételeibe ütközik, mert a külföldi honost a követelésnek teljes értéke illeti meg, és ennek csak a Valor. törvény előbb hivatkozott 32. §-a lehet csak az akadálya, vagy korlátja (viszonosság hiánya, retorzió), és a törvény rendelkezése folytán ez is csak akkor, ha történetesen magyar honos adóssal áll szemben.

Dr. Balla Ignác.

JOGÉLET

A kamarai választások után. A kamarai restauráció három ciklusban véget ért. Az ügyvédi tanács, majd a vizsgáló bizottság tagjainak megválasztása után jött a nagy választás, a kamarai tiszti karnak és választmánynak újjáalakítása. A választási harcok nagy szenvedélyei elcsendesültek, de aligha lehet kesernyesség nélkül a választási mozgalmakra visszagondolni. A választás eredményének érintése nélkül, amelynek jóságáról mindenki egyénileg alkotja meg a maga véleményét, az ügyvédség egyetemes érdekét szem előtt tartó objectivitás magában a választási mozgalmakban sok kivetni valót talál. Minden nagyobb arányú választási mozgalom kivált egy bizonyos hevességet; a korteskedés izgalmainak túlfutott levegőjében történnek dolgok, amelyeket utóbb nyugodtabb időben talán még elkövetőik és részeseik sem mindenben helyeselnek. Nem csak ezek a kirívó túlzások a szépség foltjai a választási mozgalomnak; ezek átmeneti jelenségek, amelyek komolyabb elbírálásra számot nem tarthatnak, arra nem is alkalmasak.